

Agnieszka Malarewicz-Jakubów

Informacja a kontrola w spółkach kapitałowych

Palestra 58/3-4(663-664), 20-26

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

INFORMACJA A KONTROLA W SPÓŁKACH KAPITAŁOWYCH

1. WSTĘP

Prawo do informacji oraz prawo do kontroli w spółkach kapitałowych to prawa korporacyjne, inaczej uprawnienia organizacyjne, które powstają z chwilą rejestracji spółki. Prawa te mają kluczowe znaczenie, celem ich jest bowiem zapewnienie wpływu akcjonariuszy bądź wspólników na działalność spółki oraz stanowienie pewnej kontroli nad organami zarządzającymi spółek.

Prawo do informacji jest często zaledwie wzmiankowane, rzadko poświęca się mu szerszy wywód. Cechuje je słabsza pozycja niż pozostałe prawa korporacyjne czy majątkowe, albowiem prawo to ma charakter bardziej techniczno-prawny niż ustrojowy, ponadto jest – z systemowego punktu widzenia – prawem wyjątkowym, bo pozostającym w kolizji z istniejącą w spółkach kapitałowych zasadą rozdzielności kapitału od zarządzania¹. Prawo do informacji zostało odmiennie unormowane dla spółki z o.o. i spółki akcyjnej.

2. PRAWO DO INFORMACJI I KONTROLI W SPÓŁCE AKCYJNEJ

Prawo do informacji akcjonariusza w spółce akcyjnej regulują przepisy Kodeksu spółek handlowych. Przysługuje ono każdemu akcjonariuszowi w spółce akcyjnej bez względu na wielkość reprezentowanego przez niego kapitału zakładowego, przysługuje również posiadaczom akcji niemych, a także zastawnikowi oraz użytkownikowi akcji. Prawo do informacji w spółce akcyjnej można podzielić na prawo wynikające z brzmienia art. 428 k.s.h., mające charakter ogólny – w którym treść żądanych informacji przez akcjonariusza dotyczy spółki bez precyzowania konkretnie zagadnień związanych z tą spółką, oraz wynikające z art. 6 § 4 k.s.h. oraz z art. 68 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości², mające charakter szczególny – w którym treść żądanych informacji jest skonkretyzowana do określonego zagadnienia związanego ze spółką, jej działalnością oraz jej prawno-ekonomiczną sytuacją na rynku.

Zgodnie z przepisami zawartymi w Kodeksie spółek handlowych akcjonariusz spółki akcyjnej ma prawo do zasięgania informacji o spółce, a zarząd ma obowiązek udzielić akcjonariuszowi informacji na jego wyraźne żądanie. Prawo akcjonariusza do informacji jest skorelowane z obowiązkiem spółki w przedmiocie jej udostępnienia w zakresie okre-

---

¹ K. Bilewska, *Prawo do informacji – fundament statusu prawnego wspólników (akcjonariuszy) spółki kapitałowej*, „Czasopismo Kwartałne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego” 2008, nr 4, s. 447–457.

² Dz.U. z 1994 r. nr 121, poz. 591.

ślonym przez przepisy prawa³. Uprawnienia informacyjne akcjonariusz może wykonywać podczas walnego zgromadzenia akcjonariuszy. Zgodnie z treścią art. 428 § 1 k.s.h. podczas obrad walnego zgromadzenia zarząd jest zobowiązany do udzielenia akcjonariuszowi informacji dotyczących spółki w sytuacji, gdy tego żąda, a żądanie jego jest uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad. Zarząd spółki akcyjnej zobowiązany jest udzielić informacji bezpośrednio na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy, jednak w uzasadnionych przypadkach zarząd może udzielić informacji na piśmie nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia zakończenia walnego zgromadzenia. Zarząd może również udzielić akcjonariuszowi na jego żądanie informacji dotyczących spółki poza walnym zgromadzeniem akcjonariuszy. Informacje takie wraz z podaniem daty ich przekazania i osoby, której udzielono informacji, powinny zostać ujawnione przez zarząd na piśmie w materiałach przedkładanych najbliższemu walnemu zgromadzeniu.

W praktyce prawo do informacji o sprawach dotyczących spółki często może kolidować z ochroną tajemnicy handlowej. Wówczas zarząd, działając w imieniu spółki, ma prawo odmówić akcjonariuszowi udzielenia żądanych informacji. Sytuację taką reguluje art. 428 § 2 k.s.h., wskazując sytuacje odmowy, gdyby udzielenie akcjonariuszowi informacji mogło wyrządzić szkodę spółce, spółce powiązanej, spółce lub spółdzielni zależnej. Wyrządzenie szkody może polegać np. na ujawnieniu tajemnicy technicznej, handlowej albo dotyczącej organizacji przedsiębiorstwa. W związku z powyższym zarząd powinien odmówić udzielenia informacji, w przypadku gdyby mogło to wyrządzić szkodę spółce albo spółce z nią powiązanej, albo spółce lub spółdzielni zależnej, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa. Kodeks spółek handlowych zawiera również uregulowanie prawne chroniące członków zarządu przed odpowiedzialnością w związku z żądaniem udzielenia informacji. Zgodnie z treścią art. 428 § 3 k.s.h. członek zarządu ma prawo odmówić akcjonariuszowi informacji, gdyby jej udzielenie mogło narazić członka zarządu na odpowiedzialność karną, administracyjną bądź cywilnoprawną.

Zgodnie z treścią art. 428 § 4 k.s.h., jeżeli akcjonariusz zażąda informacji o spółce, to odpowiedź zostaje uznana za udzieloną, jeżeli dane informacje zostaną zamieszczone na stronie internetowej spółki, w miejscu przeznaczonym na zadawanie przez akcjonariuszy pytań oraz udzielanie odpowiedzi. Jeżeli przemawiają ważne powody za tym, aby zarząd udzielił informacji poza walnym zgromadzeniem akcjonariuszy, może to uczynić na piśmie w terminie nieprzekraczającym dwóch tygodni, liczonym od dnia, w którym akcjonariusz zgłosił takie żądanie.

Prawo do informacji jest prawem chronionym i korzysta z ochrony sądowej. Gwarancję wykonywania uprawnień informacyjnych akcjonariusza, zawartych w art. 428 k.s.h., dotyczących spółki, reguluje art. 429 k.s.h. Zakres kontroli zasadności odmowy akcjonariuszowi przez zarząd spółki dostępu do informacji zależy od sposobu wykonywania prawa do informacji przez akcjonariusza. Artykuł 429 § 1 i § 2 k.s.h. określa procedurę, która może zostać uruchomiona, w przypadku gdy akcjonariuszowi odmówiono udzielenia informacji⁴ i można wyróżnić tu dwie sytuacje. Pierwsza z nich polega na tym, że odmowa ujawnienia żądanej informacji dotyczy akcjonariusza, który złożył takie żądanie na posiedzeniu wal-

³ A. Malarewicz, (w:) M. Stec, T. Mróz (red.), *Prawo gospodarcze prywatne*, Warszawa 2009, s. 390.

⁴ M. Litwińska-Werner, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2007.

nego zgromadzenia spółki. Zgodnie z treścią art. 429 § 2 k.s.h. akcjonariusz, któremu odmówiono ujawnienia żądanej informacji o spółce podczas walnego zgromadzenia i który zgłosił sprzeciw do protokołu, może złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu spółki do udzielenia żądanej informacji. Warunkiem wystąpienia na drogę sądową z wnioskiem o zobowiązanie zarządu do udzielenia informacji jest spełnienie przesłanki zgłoszenia przez akcjonariusza sprzeciwu do protokołu walnego zgromadzenia. Wniosek taki akcjonariusz powinien zgłosić w terminie tygodnia od dnia zakończenia obrad walnego zgromadzenia. Treścią wniosku akcjonariusza jest zobowiązanie przez sąd zarządu spółki do udzielenia tej informacji, której akcjonariusz zażądał na walnym zgromadzeniu spółki, zgodnie z art. 428 § 1 k.s.h. Kognicja sądu obejmuje wówczas poprawność zastosowania przez zarząd spółki przepisu art. 428 § 2 k.s.h. – przyczyn odmowy informacji⁵.

Druga sytuacja dotyczy przypadku, gdy zarząd spółki udzielił innemu akcjonariuszowi informacji poza walnym zgromadzeniem w trybie art. 428 § 3 i 4 k.s.h., natomiast akcjonariusz, który jest wnioskodawcą, domaga się od sądu zobowiązania spółki jedynie do ogłoszenia tej informacji. Zgodnie z powyższym, na podstawie art. 429 § 2 k.s.h., akcjonariusz ma również prawo zawniekskować do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu do ogłoszenia informacji, której zarząd udzielił poza walnym zgromadzeniem akcjonariuszy innemu akcjonariuszowi. Sprawa o zobowiązanie zarządu do udzielenia informacji toczy się w trybie nieprocesowym. Wniosek akcjonariusza musi zawierać szczegółowe uzasadnienie. Sąd ocenia sytuację, czy zaistniały podstawy do zobowiązania zarządu do udzielenia informacji żądanych przez akcjonariusza o spółce, czy też nie. W całej tej procedurze stosowne byłoby wysłuchanie zarządu, ewentualnie zobowiązanie go do złożenia wyjaśnień dotyczących przyczyn odmowy udzielenia akcjonariuszowi informacji o spółce. Jednak przepisy Kodeksu spółek handlowych nie regulują tej kwestii. Oczywiście jest, że postanowienie sądu nie może naruszać art. 428 § 2 k.s.h., przepis ten statuuje bowiem przesłanki uprawniające zarząd do odmowy udzielenia informacji. Sąd musi więc znać przyczynę odmowy, a z art. 428 k.s.h. nie wynika, aby do protokołu walnego zgromadzenia wpisywane było uzasadnienie nieudzielenia informacji, choć mogłoby to być wskazane, choćby dla celów dowodowych. Także w powyższej sytuacji, jeżeli sąd stwierdzi, że istnieją podstawy do zobowiązania zarządu do udzielenia akcjonariuszowi żądanej informacji o spółce, wydaje on postanowienie zobowiązujące.

Postępowanie wszczęte na podstawie art. 429 k.s.h. toczy się w trybie nieprocesowym. Uprawnionymi do złożenia wniosku są: akcjonariusz, któremu odmówiono ujawnienia żądanej informacji podczas obrad walnego zgromadzenia i który zgłosił sprzeciw do protokołu, oraz każdy akcjonariusz inny niż akcjonariusz, któremu udzielono informacji poza walnym zgromadzeniem, w przypadku zgłoszenia żądania ogłoszenia informacji udzielonych jednemu lub kilku spośród akcjonariuszy poza walnym zgromadzeniem.

Podsumowując powyższe, należy podkreślić, że prawo do informacji jest zapewnieniem akcjonariuszom dostępu do informacji na temat działalności spółki, jest prawem korporacyjnym, nie jest prawem bezwzględnym – zarząd może odmówić udzielenia informacji w uzasadnionych przypadkach, prawo to korzysta z ochrony sądowej. Natomiast naruszenie przez zarząd spółki prawa do informacji uregulowanej treścią

⁵ S. Sołtysiński, (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 1–633 k.s.h.*, Warszawa 2005.

art. 428 k.s.h., stwierdzone postanowieniem sądu w trybie art. 429 k.s.h., może uzasadniać odpowiedzialność odszkodowawczą członków zarządu wobec spółki na mocy art. 483 k.s.h. Spółka, odmawiając bezpodstawnie akcjonariuszowi przysługującego mu na podstawie art. 428 k.s.h. prawa do informacji, może odpowiadać względem niego odszkodowawczo z tytułu czynu niedozwolonego⁶.

Prawo do informacji to przede wszystkim zapewnienie akcjonariuszom dostępu do informacji na temat działalności spółki, ale także realizacja prawa i obowiązku prowadzenia spraw spółki, jednakże prawo do informacji nie jest tożsame z prawem do kontroli przez akcjonariuszy spółki. Prawo do kontroli w spółce akcyjnej przysługuje radzie nadzorczej. Zgodnie z treścią art. 382 § 1 k.s.h. rada nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Przepis ten daje radzie nadzorczej uprawnienia zarówno kontrolne, umożliwiające wgląd we wszystkie sprawy spółki, jak i uprawnienia nadzorcze, które polegają na możliwości przedstawiania zarządowi opinii oraz na podejmowaniu – w ściśle określonych przypadkach – decyzji wiążących dla zarządu⁷. Prawo rady nadzorczej do sprawowania stałego nadzoru nad działalnością spółki jest jej najistotniejszą kompetencją. Głównym zadaniem rady nadzorczej jest wykonywanie stałego nadzoru nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach, włączając w to nadzór nad przedsiębiorstwami prowadzonymi przez spółkę⁸. Do pozostałych kompetencji rady nadzorczej należą między innymi: powoływanie i odwoływanie członków zarządu, jeżeli statut nie stanowi inaczej (art. 368 § 4 k.s.h.), zawieszanie w czynnościach członków zarządu i delegowanie członków rady nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków zarządu (art. 383 k.s.h.), ocena sprawozdań finansowych i sprawozdań zarządu z działalności spółki (art. 382 § 3 k.s.h.) oraz zwoływanie walnych zgromadzeń w przypadkach wskazanych w art. 399 k.s.h. Rada nadzorcza zwykle reprezentuje spółkę w czynnościach i sporach z członkami zarządu (art. 379 k.s.h.) i wyraża zgodę na dokonanie niektórych czynności prawnych (np. art. 15, art. 384 § 1 k.s.h.).

Stały nadzór rady nadzorczej nad działalnością spółki oznacza obowiązek stałego nadzorowania nie tylko pracy zarządu, ale wszystkich pracowników, funkcjonowania spółki w stosunkach wewnętrznych i zewnętrznych, spraw korporacyjnych. Nadzór powinien być wykonywany w sposób stały, a więc ciągle w czasie całego roku obrotowego. Wymaga to odpowiednio częstego odbywania posiedzeń rady nadzorczej. Ich pożądanej częstotliwości nie da się określić generalnie, zależy to bowiem od rozmiarów i charakteru działalności prowadzonej przez spółkę. Zazwyczaj kwestie te regulowane są w statucie spółki lub regulaminie rady. Nadzorowi podlega cała działalność spółki, a nie tylko działalność jej zarządu w sferze wewnętrznej spółki⁹.

Rada nadzorcza jest organem kolegialnym, jednakże k.s.h. przyznaje pewne kompetencje poszczególnym jej członkom. Zgodnie z brzmieniem art. 390 § 1 k.s.h. czynności nadzorcze rada wykonuje kolegialnie, może ona jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. W związku z tym rada może, podejmując w tym celu odpowiednią uchwałę, upoważnić swego członka lub

⁶ Tamże.

⁷ J. A. Strzępka, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2005.

⁸ S. Sołtysiński, (w:) S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 301–458 k.s.h.*, Warszawa 2008.

⁹ Tamże.

członków do wykonania lub wykonywania oznaczonych czynności, co oznacza w praktyce, że rada nadzorcza może powoływać spośród siebie komisje i komitety i upoważnić je do wykonywania nadzoru w danym zakresie spraw. Może też powołać komisję do wyjaśnienia określonej kwestii. Jednakże stanowisko w określonej sprawie powinna zająć cała rada, działając kolegialnie. Rada nadzorcza nie jest niczym skrępowana, gdy chodzi o sposób wykonywania kontroli, ma bowiem prawo, dla usprawnienia swych czynności kontrolnych, powoływać biegłych księgowych, rzeczoznawców – specjalistów w zakresie poszczególnych działów gospodarki spółki.

W związku z powyższym prawo do nadzoru i kontroli w spółkach akcyjnych jest zinstytucjonalizowane w postaci organu nadzoru – rady nadzorczej, natomiast akcjonariusze na podstawie art. 428–429 k.s.h. mają prawo do pozyskiwania informacji na temat funkcjonowania spółki; w praktyce oznacza to, że indywidualna kontrola akcjonariuszy nie istnieje. Prawo kontroli spółki ma szerszy charakter niż prawo do informacji o spółce. Swoim zakresem obejmuje ono, obok uzyskania wiedzy na temat działalności spółki, także możliwość zaprezentowania przez akcjonariusza własnej oceny przedstawionych przez spółkę faktów¹⁰.

3. PRAWO DO INFORMACJI I KONTROLI W SPÓŁCE Z O.O.

Prawo wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do informacji wynika z treści art. 208 § 2 k.s.h., zgodnie z którym każdy członek zarządu spółki kapitałowej ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki. Prawo do informacji w spółce z o.o. nie ma samoistnego charakteru i jest ono traktowane jako element prawa wspólnika do indywidualnej kontroli.

Prawo do kontroli wynika z brzmienia art. 212 § 1 k.s.h., który stanowi, że prawo to przysługuje każdemu wspólnikowi. Jest to prawo wynikające wprost z mocy ustawy i dlatego nie jest konieczne wyraźne zastrzeżenie tego prawa w umowie spółki. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 7 maja 2002 r.¹¹ prawo osobistej kontroli nie jest prawem szczególnym przyznanym w umowie spółki poszczególnym wspólnikom, a tym samym nie należy do praw przyznaných osobiście wspólnikowi.

Prawo kontroli przysługujące wspólnikowi polega na przeglądaniu ksiąg oraz innych dokumentów spółki, sporządzaniu bilansu na własny użytek lub żądaniu wyjaśnień od zarządu. Zakresem kontroli wspólnika spółki z o.o. objęte są wszystkie dokumenty spółki, dlatego też spółka powinna umożliwić wspólnikowi w każdym czasie swobodny dostęp do ksiąg handlowych, księgi udziałów i wszelkich innych dokumentów spółki. Wyłączony może być jedynie dostęp do takich informacji, które nie mogą być ujawnione ze względu na treść szczegółowych przepisów. Wyjaśnienia zarządu nie powinny wychodzić poza zakres spraw spółki. Uprawnienia kontrolne wspólnik może wykonywać samodzielnie lub wraz z inną osobą upoważnioną do tego przez wspólnika. Wspólnik nie może przekazać swojego prawa innej osobie, np. biegłemu rewidentowi czy doradcy finansowemu, ponieważ prawo to jest prawem osobistym i nie może być przekazane osobie trzeciej.

¹⁰ A. Malarewicz, (w:) M. Stec, T. Mróz (red.), *Prawo*, s. 392.

¹¹ I CKN 842/00, OSNC 2003, nr 7–8, poz. 106.

Prawo do indywidualnej kontroli może, ale nie musi, być wyłączone w umowie spółki, jeżeli ustanowiono w spółce radę nadzorczą lub komisję rewizyjną. Prawa tego nie można uchylić uchwałą jednogłosem wspólników spółki, ale tylko tą, która stanowi pierwotną umowę spółki albo stanowi zmianę umowy spółki. Prawo do indywidualnej kontroli spółki może zostać ograniczone przez zarząd spółki, który może odmówić wspólnikowi wyjaśnień oraz udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów spółki, jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że wspólnik wykorzysta je w celach sprzecznych z interesem spółki, przez co wyrządzi spółce szkodę. W przypadku odmowy wspólnik może zażądać rozstrzygnięcia sprawy uchwałą wspólników spółki; wówczas uchwała taka powinna być podjęta w terminie miesiąca od dnia zgłoszenia żądania. Wspólnik, któremu zarząd spółki odmówił wyjaśnień lub wglądu do dokumentów i ksiąg spółki, może złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu do udzielenia wyjaśnień lub udostępnienia do wglądu dokumentacji spółki. Wniosek taki składa się w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania zawiadomienia o uchwale zarządu lub od upływu terminu miesięcznego w przypadku niepowzięcia uchwały wspólników¹².

Zakres prawa do indywidualnej kontroli na podstawie art. 212 § 1 k.s.h. jest bardzo szeroki. Wspólnik ma prawo do przeglądania dokumentów spółki, a więc ma wgląd także do dokumentacji finansowej i sprawozdań finansowych prowadzonych przez spółkę. Prawo do indywidualnej kontroli spraw spółki inkorporuje w sobie w istocie prawo do informacji o stanie spraw spółki, które z kolei stanowi podstawowy składnik tegoż prawa do kontroli. Ponadto wykonywanie prawa kontroli bez pozyskania odpowiednich informacji (a więc skorzystania z prawa do informacji) jest praktycznie niemożliwe¹³.

Organy nadzoru i kontroli w spółce z o.o. to rada nadzorcza i komisja rewizyjna. W związku z prawem indywidualnej kontroli w spółce organy te są w zasadzie fakultatywne. Natomiast obowiązek powstania rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej w spółce zachodzi, gdy: umowa spółki tak stanowi; w spółce jest więcej niż 25 wspólników, a kapitał zakładowy przekroczy kwotę 500 000 zł; spółka powstała z przekształcenia komunalnego zakładu budżetowego lub przedsiębiorstwa komunalnego w jednoosobową spółkę gminy; spółka powstała z przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa i wyłączono prawo indywidualnej kontroli. Istnieje również możliwość powołania obu organów nadzoru, czyli komisji rewizyjnej oraz rady nadzorczej łącznie. Natomiast obligatoryjne powołanie dotyczy powołania tylko jednego z organów nadzoru. Zgodnie z treścią art. 221 § 1 k.s.h. do kompetencji komisji rewizyjnej należy ocena sprawozdania finansowego i zarządu (art. 231 § 2 pkt 1 k.s.h.) oraz wniosków zarządu dotyczących podziału zysku lub pokrycia straty, a także składanie zgromadzeniu wspólników corocznego sprawozdania z wyników tej oceny. Z kolei kompetencje kontrolne rady nadzorczej polegają na badaniu zgodności działalności spółki z określonym wzorcem, natomiast kompetencje nadzorcze polegają na podejmowaniu konkretnych decyzji merytorycznych w zakresie prowadzenia spraw spółki, a także ewentualnych decyzji kadrowych w odniesieniu do zarządu spółki¹⁴.

¹² A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2011, s. 407.

¹³ K. Bilewska, *Prawo do informacji*, s. 447–457.

¹⁴ Zob. A. Kidyba, *Spółka z o.o.*, Warszawa 2002, s. 607–611; A. Szumański, (w:) *Komentarz k.s.h.*, t. II, Warszawa 2005, s. 540–532.

Obligatoryjne ustanowienie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej w umowie spółki z o.o. może wynikać z intencji wyłączenia prawa do indywidualnej kontroli w spółce wspólników lub też może wynikać z zamiaru realizowania tego prawa w pośredni sposób. Porównując prawo do indywidualnej kontroli w spółce z kompetencjami rady nadzorczej, należy stwierdzić, że kompetencje rady nadzorczej są znacznie szersze.

Należy zauważyć, że w spółce z o.o. organami posiadającymi uprawnienia kontrolne są rada nadzorcza i komisja rewizyjna. Powołanie w spółce z o.o. komisji rewizyjnej ogranicza od strony faktycznej pozycję rady nadzorczej jako organu kontrolnego. Pozycja rady nadzorczej zostaje ograniczona również wskutek posiadania przez wspólników ustawowego prawa do kontroli spółki. Pozycja rady nadzorczej z perspektywy faktycznej w spółce z o.o. jest słabsza niż w spółce akcyjnej, gdzie rada nadzorcza jest jedynym organem kontroli wewnętrznej spółki. Uprawnienia kontrolne rady nadzorczej są jednak szersze niż takie same uprawnienia przysługujące wspólnikom, w przeciwieństwie bowiem do wspólników zarząd nie może odmówić radzie nadzorczej wglądu w dokumentację spółki, powołując się na uzasadnioną obawę wykorzystania dostępu do informacji o spółce w celach sprzecznych z jej interesem¹⁵.

W spółce z o.o. organami sprawującymi kontrolę są rada nadzorcza lub komisja rewizyjna. Powołanie w spółce komisji rewizyjnej w praktyce oznacza ograniczenie od strony faktycznej pozycji rady nadzorczej jako organu kontrolnego oraz wyłącza prawo do indywidualnej kontroli spółki przez wspólników¹⁶. Należy w tym miejscu podkreślić, że nie jest dopuszczalne, aby członkowie komisji rewizyjnej wykonywali swe funkcje indywidualnie.

¹⁵ K. Kopczyńska-Pieczniak, *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2010, s. 465.

¹⁶ A. Szumański, (w:) S. Sołtyśński (red.), *Prawo spółek kapitałowych*, Warszawa 2010, s. 483.

Summary

Agnieszka Malarewicz-Jakubów

LEGAL ASPECTS OF INFORMATION
AND CONTROL IN CAPITAL COMPANIES

The right to information and the right to control in capital companies are the corporate rights, in other words, are organizational entitlements, which come into existence the moment of the company registration. The right to information is not identical with the right to control by shareholders. The position of the supervisory board in the limited liability company is weaker than the joint stock company, where the supervisory board is the sole organ of the company's internal control. However control entitlements of the board of supervisors are broader than alone rights entitled by shareholders.

KEY WORDS: right to information, right to control, corporate right

POJĘCIA KLUCZOWE: prawo do informacji, prawo do kontroli, prawa korporacyjne